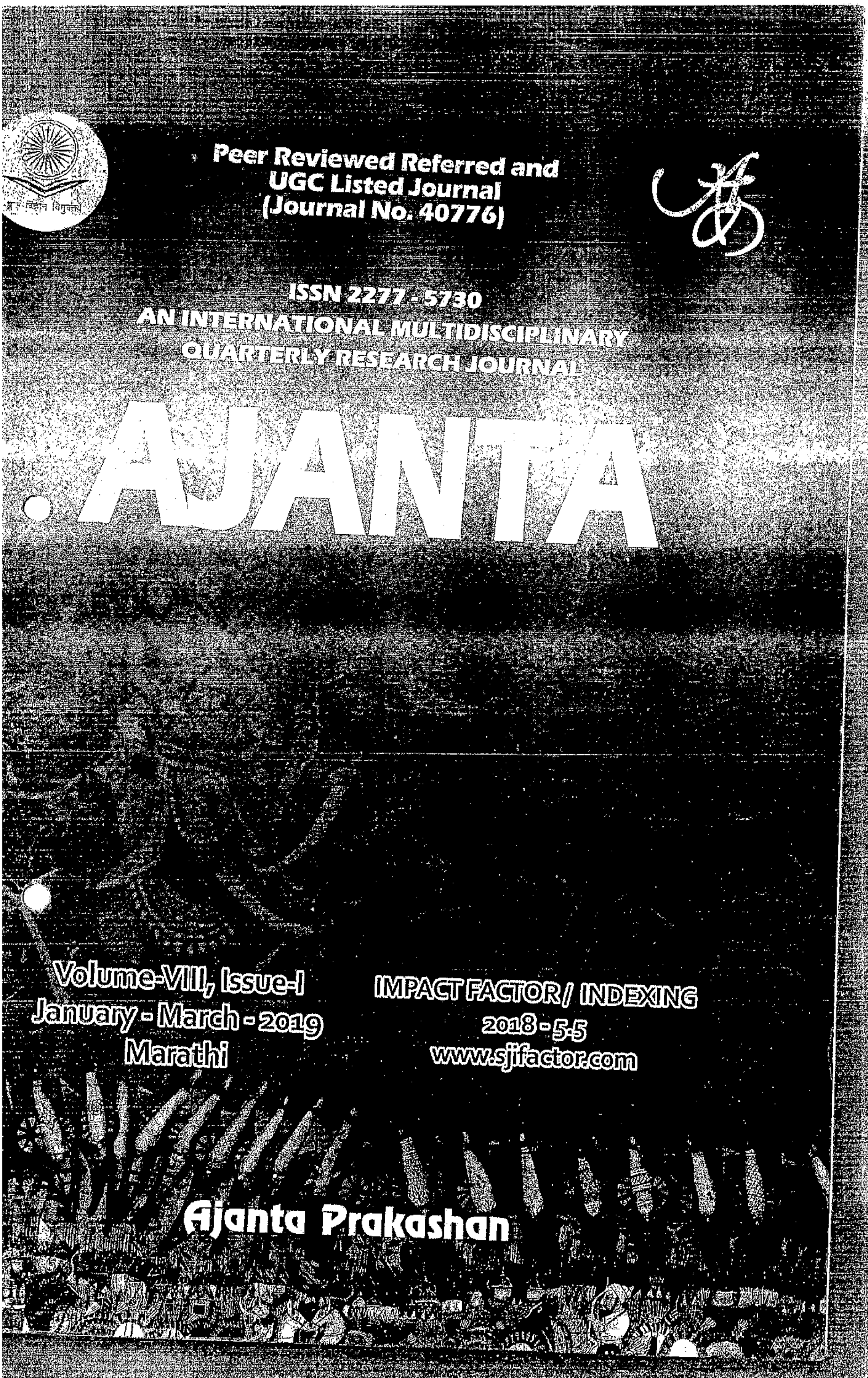
Peer Reviewed Referred and
UGC Listed Journal
(Journal No. 40776)
ISSN 2277 - 5730
AN INTERNATIONAL MULTIDISCIPLINARY
QUARTERLY RESEARCH JOURNAL
AJANTA
Volume-VIII, Issue-I
January - March - 2019
Marathi
IMPACT FACTOR / INDEXING
2018 - 5.5
www.sjifactor.com
Ajanta Prakashan

CONTENTS OF MARATHI

	लेख आणि लेखकाचे नाव	पृष्ठ क्र.
	भारतीय शेतीची उत्पादकता कमी असण्याची कारणे व उपाययोजना डॉ. संजयकुमार एम. कांबळे	१२४-१२८
	भारतीय कृषीतील ग्रामीण भूमीहीन शेतमजूरांची भूमिका प्रा. डॉ. साळवे एस. जी.	१२९-१३१
	महाराष्ट्रातील पाणलोट विकास कार्यक्रम प्रा. शिंदे अशोक [illegible] श्रीमती प्रा. डॉ. जाधव मिनाक्षी भास्कर	१३२-१३९
	महाराष्ट्रातील प्रमुख पिकांच्या उत्पादनातील बदल: एक अभ्यास (१९९०-९१ ते २००९-२०१०) **डॉ. जि. आर. खेडकर** **डॉ. देविदास काशीनाथ इंगळे**	१४०-१४९
	जागतिक व्यापार संघटना : कृषी संबंधीत करार आणि भारत **डॉ. सोनल मामराज जनबंधू-मेश्राम**	१५०-१५२
	महाराष्ट्रातील कृषी विकासात जलसिंचनाची भूमिका अभ्यासणे **कु. साबळे छाया साहेबराव**	१५३-१५७
	महाराष्ट्रातील पीक संरचना **कु. कोल्हे अनिता तुळशिराम** **कु. कोल्हे गिता गणेश**	१५८-१६१
	अन्न सुरक्षा आणि भारत सरकार **डॉ. व्ही. आर. कदम** **प्रा. ज्ञानेश्वर ए. खोजे**	१६२-१६७
	शेतमाल विपणनातील अडथळे व उपाय **डॉ. बी. आर. गायकवाड** **प्रा. नवखंडे के. एम.**	१६८-१७२

288

VOLUME - VIII, ISSUE - I - JANUARY - MARCH - 2019
AJANTA - ISSN 2277 - 5730 -IMPACT FACTOR - 5.5 (www.sjifactor.com)

३३. शेतमाल विपणनातील अडथळे व उपाय

डॉ. बी. आर. गायकवाड
प्राचार्य, अंकुशराव टोपे महाविद्यालय, जालना.
प्रा. नवखंडे के. एम.
सहा. प्राध्यापक, मॉडेल कॉलेज, घनसावंगी.

प्रस्तावना

कसे पिकवायचे हे सांगण्यापेक्षा कसे विकायचे हे सांगा? असे म्हणणारे शेतकरी अधिक आहेत. अर्थात कसे पिकवायचे [illegible] शेतकऱ्यांपर्यंत पोहचले [illegible] नाही, कसे विकायचे हे सांगणे आवश्यक आहे. मोठ्या कष्टाने अतिशय उत्कृष्ट शेतमाल पिकवला आणि त्याला बाजारभाव चांगला मिळाला नाही तर शेतकऱ्यांचा हिरमोड होणार आणि तो तोट्यात जाणार हे उघड आहे. शेतमाल आणि अन्य उत्पादनाच्या विक्री व्यवस्थेत फरक आहे. शेतमालाच्या बाजाराइतकी अनिश्चितता अन्य उत्पादनांमध्ये नाही. मुळात शेती निसर्गावर अवलंबून आहे आणि त्यात त्याच्या बाजाराची अनिश्चितता अधिक म्हणून एकूण शेती व्यवसाय तोट्याचा होऊन बसला आहे. असे आहे म्हणून शेती करणे कोणी सोडून देणार नाही आणि तसे करणेही शक्य नाही. भारतात ५५% पेक्षा अधिक लोकसंख्या शेतीवरच अवलंबून आहे. परंतु या एवढ्या मोठ्या लोकसंख्येच्या देशात सकल घरेलु उत्पादनातील शेतीचा वाटा १४% इतकाच आहे म्हणजे या व्यवसायावर आधारित लोक अन्य लोकांपेक्षा गरीब आहेत हे उघड आहे. त्यामुळे शेतकरी, शेती व्यवसाय आणि त्यातल्या त्यात कृषी मालाच्या बाजार व्यवस्थेचा अभ्यास करणे गरजेचे आहे.

उद्दिष्टे

१. शेतमाल विपणनाचा अर्थ समजून घेणे.

२. शेतमाल विपणनाची रचना / पद्धतीचा आढावा घेणे.

३. शेतमाल विपणनातील दोष पाहून त्यावर उपाय सुचविणे.

संशोधन पद्धती

प्रस्तुत शोधनिबंधासाठी विश्लेषणात्मक संशोधन पद्धतीचा वापर करण्यात आलेला आहे. यासाठी दुय्यम साधन सामग्रीचा आधार घेण्यात आला आहे. यामध्ये विविध संदर्भ ग्रंथ, मासिके, वृत्तपत्र आणि या विषयाशी संबंधीत विविध संशोधकांनी केलेले संशोधन तसेच सरकारी व निमसरकारी अहवाले, विविध कृषी विभागातील अहवाल तसेच संकेत स्थळे इ. वापर करण्यात आला आहे.